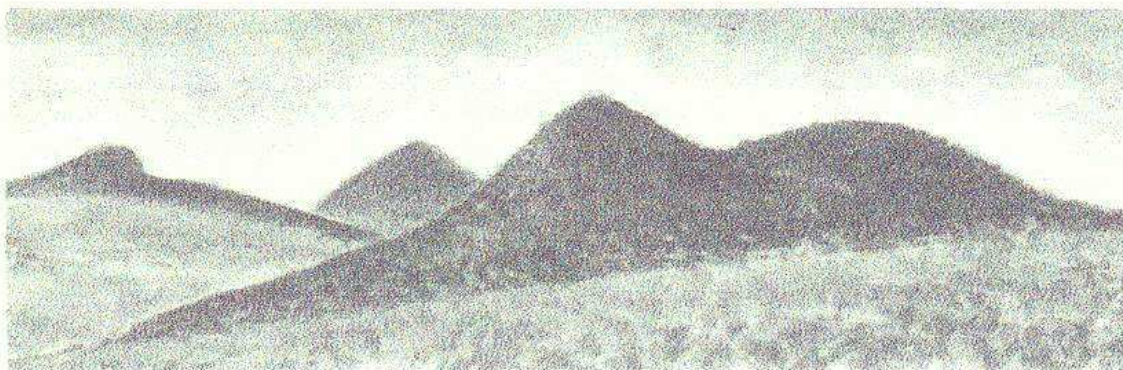

POUTNÍCI ČESKÉHO STŘEDOHOŘÍ

Číslo 2

únor 2010

Škoda, že jsem nebyl na světě, když ty všechny kopce chrlily lávu a dýmaly čoud a země se třásla, hromy bily a dunělo to a praskalo - jen památka na to nám zůstala a celá krajina tou připomínkou žije a na rozdíl od jiných krajin má v sobě život, drama vzpínání se k nebesům a mluví o vzdoru proti všemu, co tlačí dolů a ponižuje. Nikde není na světě tolik krásy jako tady a lidé to neznají - jen ty o tom víš

Emil Filla (21. říjen 1952, z dopisu Ladislavu E. Drahošovi)

Z JEDNOHO ZIMNÍHO VÝLETU

Přestože je první únorový den (roku 2003), po sněhu jsou jen nepatrné památky v podobě malých ostrůvků v polích. Vzhledem k tomu, že cesty v lesích jsou zledovatělé, volíme okružní trasu po téměř opuštěných silnicích z Lkáně přes Vojnice, Vojničky a Lukohořany s krásným výhledem na středohorské panorama. Obcházíme nenápadný vršíček v polích Stráň, který je vysoký pouhých 249 m nad mořem. Po levé straně se na obzoru majestátně tyčí z polí Hazmburk a postupně celé Lounské a Milešovské středohoří. Některé kopce, zejména ty vyšší, jsou částečně pocukrované sněhem, nejvíce královna Milešovka. Slunce prosvítá z podmraků a dodává mírně zasněženým vrchům stříbrný nádech, jeho paprsky hladí jednotlivé kopečky, chvílemi se stěhují z jednoho na druhý a mění tak náladu krajiny.

Putujeme krajinou, kde jako by se zastavil čas. Malebné kopce tvoří hradbu chránící tento kout před hektičností dnešní doby. Pozorujeme ničím nerušené zajíce a stáda srnek na zvlněných polích, která se před námi rozprostírají na všechny strany. Některá jsou zoraná a my pak můžeme obdivovat nádheru černozemě, slibující bohatou úrodu. Pole a louky jsou lemovány řadami stromů a keří. Volně rozhozené vesničky s kostelíky pěkně ladí s okolní krajinou.

A právě sem nejednou zavítal s barvami, štětci a plátny Emil Filla z nedaleké Peruce a namaloval obsáhlý soubor panoramatických obrazů krajiny Českého středohoří, který byl završením jeho velmi bohaté tvorby. Malíř našel svůj kraj na severu Čech, přestože se narodil v Chropyni u Kroměříže a většinou žil v Praze. Zdá se, že spíše kraj si našel a vybral svého umělce. České středohoří se zapsalo do srdce mnoha dalších lidí, kteří se sem rádi vracejí a těm, kteří tuto možnost nemají, zůstávají alespoň krásné vzpomínky.

Jana Haasová

TŘEBÍVLICE A ULRIKA VON LEVETZOW

Třebívlice, menší, půvabná obec ležící na Prahu Českého středohoří kousek od Lovosic, možná je zastíněná atraktivnějšími sousedy, Hazmburkem a Košťálovem. A přece v této malé obci dožila svůj život zajímavá dáma nevšedního osudu, o které většinou víme jen jako mladé dívce, poslední lásce velkého J. W. Goetha, další se pak dozví jen člověk hloubavý a hledající.

Jakožto milovnice Českého středohoří, jeho kopečků, kopců a nezapomenutelných strážních hrádků, jsem si nemohla nechat ujít výjimečnou příležitost a v létě jsem vláčkem Hurvínkem zajela do Třebívlic. Škoda, že tyto tak báječné lokálky jsou téměř zrušeny. Ten poklid a pohoda v motoráčku, ochota průvodčího, přímý kontakt s cestujícími, to se už ani nenajde.

Johan Wolfgang Goethe a poslední láska Ulrika von Levetzow, kdo by alespoň něco málo nevěděl. Velký básník byl milým, plachým zjevem mladé dívky okouzlen a zamiloval se. Podle popisů byla Ulrika opravdu krásná. K setkáním docházelo v Mariánských Lázních v době bohatého rozkvětu tohoto místa, v letech 1821-1822 a 1823. Goethe byl noblesní, vzdělaný, vlivný muž a proslulý básník. Asi se nedopátráme jak to bylo s nabídkou k sňatku, bezpečně však víme, že baronka Ulrika se nikdy neprovdala. Věkový rozdíl byl veliký a nikdy se neprokázalo, zda J. W. Goethe Ulriku požádal o ruku či nikoliv. Zůstáváme v domněnkách, že tomu tak mohlo být anebo to bylo trochu jinak, vše už je zastřeno tajemstvím. To co bylo ukryto v mysli Ulriky, si sama vzala s sebou do rodinného hrobu v Třebívlicích.

Ulrika se narodila 4. 2. 1804. Je možné, že uplynulo již tolik let a stále se na ni vzpomíná jako na "poslední lásku". Zemřela v Třebívlicích v pozhnaném věku dne 13. 11. 1899. Na místním hřbitově jsem poseděla a popřemýšlela o té velké romantické lásce, snažila jsem se vrátit téměř o dvě století zpět a snít.

Víme o Goethovi, že byl mimořádným zjevem, mužem, který toho tolik věděl a znal. Při svých pobytech v Čechách se zabýval nejen psaním, ale i meteorologií, mineralogií a geologií. Jeho přátelé mu posílali minerály, které sám osobně kategorizoval. Vytvářel i herbář rostlin, které sám identifikoval. Minerály nosil velký učenec a básník i mladičké Ulrice, která jimi zpočátku příliš zaujata nebyla. Brzy však její zájem rostl, sledovala společně s českými přírodovědci a s Goethem výzkumy nejmladší české sopky Komorní hůrky u Františkových Lázní. Známe i kresbu J. W. Goetha vrch Bořeň, která nám dokládá jeho zájem i o krajinu Českého středohoří.

A jaký byl život mladé Ulriky v Třebívlicích? Odešla do Třebívlic v roce 1824 se svojí matkou a žila spolu s ní a nevlastním otcem hrabětem Klebesbergem na zdejším zámku. Nevlastní otec byl vzdělaný muž, zajímající se o přírodu, milující historii a vše krásné. Život Ulriky byl opravdu dlouhý, vyplněný láskou a starostí o dva chlapce - synovce, syny zemřelé sestry. Ulrika byla proslulá dobročinností v širokém okruhu panství. Měla svůj způsob života, své neměnné rituály, byla to vzdělaná žena, štedrá, snažila se zabezpečit i chudé na panství, rozšiřovala jejich dovednosti a dívky učila ručním pracem. Byla čínorodá, laskavá a obětavá. Milovala svoji růžovou zahradu, keře zelené růže, sázela vzácné dřeviny. Bohužel zahrada je dnes spíše ve smutném stavu. Zřejmě již dosti zapadá do paměti, že Ulrika von Levetzow se podílela i na založení Vlasteneckého muzea, dnes Národní muzeum v Praze, jemuž darovala spoustu knih, rytiny a dřevořezby. Zřejmě Ulrika založila první útulek pro bezdomovce v Praze, který dlouhodobě

podporovala a získala za to dokonce v roce 1879 od společnosti Der prager Asyl-herein děkovný diplom.

Třebívlické panství bylo místo, kde se nacházelo velké naleziště českých granátů, samozřejmostí v rodině Klebesbergů byly šperky s granáty. Samostatnou kapitolou jsou překrásné šperky baronky Ulriky, nad jejichž krásou se tájí dech a asi většina žen zatouží alespoň na chvíli si vypůjčit takový krásný šperk a ozdobit jím své šaty. Souprava šperků je opravdu pojem, Ulrika je dostala od své matky. Repliku šperků je možno vidět v Muzeu českého granátu v Třebenicích.

Rozhodně se vyplatí zajet na obě místa, do Třebívlic i Třebenic, v muzeu Ulriky von Levetzow v Třebívlicích se podívat na všechny vystavené památky a pak pokračovat do Třebenic a v Muzeu českého granátu obdivovat skvělé repliky šperků baronky Ulriky a zároveň se něco dozvědět z historie tohoto kraje.

A tak se pomalu loučím s tímto krásným, poklidným místem, kde se člověk jako by vrací zpět v čase a říká: baronka Ulrika byla šťastná žena, žila plným životem, dostalo se jí mnohých darů, které sama štědře rozdávala. Její jméno zůstane navždy v její paměti.

Květa Roznětínská

*Baronka
Ulrika von Levetzow
(1804 - 1899)*

*Johann Wolfgang Goethe
1749 - 1832*

A JEŠTĚ TROCHU POESIE :

Je krásné, když vřele miluje Tě domovina
Krásnější, vnést zvučící svět do jejího klína!

Česká krajina
(pro Alfreda von Klementa)

Zřím tvořit Caspara Davida Friedricha,
Země snad až k nebi sahá, hledí,
Kopce rostou, záře červánků pospíchá
Ludwig Richter před Sřekovem sedí.

Bolestně táhnou staré labské vory v dál,
Svahy révy v pijákově mysli planou
A píseň děvčete je plná slz, jen žal,
Proud šumí melodii českou poženanou.

České středohoří
(Pro Xavera Schaffera)

Proud sílí, dech tvůj, mé oko nevinné,
Pramatko země, tys zahrada jara věrný druh,
Jako bys s láskou chtěla dočkat chvíle,
až se Bůh ve svém údivu přešťasten rozplyne,
A blízkost tvá ho něžně kol ovine

Vrcholky jako řadra nejkrásnějších žen,
Vzednutí zdraví mráčky na jejich trati,
Toť zvěstovatelé touhy země jatí,
Do lidských srdcí byl kořen zapuštěn:
Velebím vás, mé Čechy, písni oblouznění!

Franz Holler: Srdce v Čechách. Básně, 1943

Hořenecká

Na dohled
sluncem prozářená
krajina s kopcem
kočičího jména
s kožíškem okrovým
vybledlým zimou

Obloha studeně
sytě modrá
a vítr příliš
milostivý není
Pomalé jsou
doteky jara...
A přece louka
žlutě zajásala
malými kvítky
podbělů

Ve svahu
kde bys ještě
nehledal
zimomřivě se krčí
květy temně fialové
s bělavým sametem
Pulsatilla bohemica
(koniklec český)

Jana Haasová

Vítám všechny naše poutníky, ale i další milovníky Českého středohoří.
Rádi bychom, aby tento malý časopis, popularizující naši milovanou krajinu, vycházel měsíčně, byl
pestřejší a podílelo se na něm více autorů. Proto uvítáme vaše podněty - články, citáty, tipy na výlety,
básně a pozvánky na kulturní akce, vztahující se k Českému středohoří, které rádi uveřejníme.
Zasílejte je, prosím, na moji níže uvedenou e-mailovou adresu. Předem děkuji.

Jana Haasová

POUTNÍCI ČESKÉHO STŘEDOHOŘÍ: redaktor Jana Haasová, e-mail: haasova.jana@centrum.cz
Roderick Slavík, Věra Bartošková, Květa Roznětínská, Růžena Schweizerová, Jiří Slabyhoudek,
Bohumil Škrabal, ing. Jiří Pokorný s rodinou, Jaroslav Rossler, Jan Parkos, Aleš Kryšpín